

**VALSTYBINĖS KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJOS
VYRIAUSIOJI PATARĖJA
MEDEINA AUGUSTINAVIČIENĖ**

Teikti Komisijos posėdžiui
Komisijos narys
Donatas Jasas
Komisijos pirmininko pavaduotojas
Jonas Makauskas
Komisijos pirmininkė
Inga Žilienė

2019-05-28

**PAŽYMA
DĖL ELEKTROS ENERGIJOS IŠ ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ
ATSKAITINĖS KAINOS PATVIRTINIMO**

2019 m. gegužės 28 d. Nr. O5E-140
Vilnius

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 8 straipsnio 9 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo (toliau – Įstatymas) 11 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 20 straipsnio 8 dalimi, kuriais Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) kompetencijai priskirta tvirtinti atskaitinę elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių kainą (toliau – didžiausioji kaina), Komisijos vyriausiasis patarėjas parengė Komisijos nutarimo „Dėl elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių atskaitinės kainos patvirtinimo“ projektą (toliau – Projektas).

Atskaitinė kaina nustatoma vadovaujantis Prognozuojamos elektros energijos rinkos kainos ir atskaitinės kainos nustatymo metodika, patvirtinta Komisijos 2019 m. gegužės 24 d. nutarimu Nr. O3E-152 „Dėl Prognozuojamos elektros energijos rinkos kainos ir atskaitinės kainos nustatymo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Nutarimas).

Atskaitinės kainos metodikos tikslas yra nustatyti atskaitinę kainą, kuri atitiktų Įstatymo 20 straipsnio 8 dalies reikalavimus, numatančius, kad, nustatant atskaitinę kainą, turi būti įvertinama faktinė elektros energijos kaina, skelbiama elektros energijos biržoje Lietuvos zonoje, ir prognozuojama metinė elektros energijos kaina.

Komisija, nustatydamą atskaitinę kainą konkrečiam aukcionui, kaip svartinį vidurkį, įvertina:

- elektros energijos kainas ir kiekius, suprekiautus elektros energijos biržoje Lietuvos teritorijoje kitos paros prekybos sesijoje laiku;
- elektros energijos kainas ir kiekius, fiksuojamus ateities sandoriams aplinkinėse rinkose (pagal www.nasdaqomxcommodities.com viešai skelbiamą informaciją) ateinantiems kalendoriniams metams;
- elektros energijos kainas ir kiekius, suprekiautus pagal prekybą pagalbinais instrumentais energijos išteklių biržoje Lietuvos teritorijoje;
- vertinamas skirtumas tarp elektros energijos kainų ir kiekių, suprekiautų elektros energijos biržoje Lietuvos teritorijoje kitos paros prekybos sesijoje, ir elektros energijos kainų ir kiekių, suprekiautų elektros energijos biržoje Suomijos teritorijoje kitos paros prekybos sesijoje.

2. ATSKAITINĖS KAINOS NUSTATYMAS

2.1. Biržos elektros energijos kainos svartinio vidurkio nustatymas

Vadovaujantis Metodikos 14.1 papunkčiu, apskaičiuojant Atskaitinę kainą reikia įvertinti elektros energijos kainas ir kiekius, suprekiautus elektros energijos biržoje Lietuvos teritorijoje kitos paros prekybos sesijoje laiku, už 36 paskutinius kalendorinius mėnesius, pasibaigusius ne vėliau kaip du mėnesiai iki Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintame Elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių išteklių skatinimo kvotų paskirstymo tvarkaraštyje (toliau – tvarkaraštis) nustatytos aukciono datos. Kaip numatyta Komisijos Nutarimo 3 punkte, skaičiuojant atskaitinę kainą aukcionui, numatytam 2018 m. gruodžio 20 d. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 1, 2, 3, 5, 11, 13, 14, 17, 20, 20¹, 21 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 63¹ straipsniu ir 15 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo Nr. XIII-1890 14 straipsnio 6 dalyje (toliau – Pirmasis aukcionas), duomenys, reikalingi atskaitinei kainai apskaičiuoti, naudojami už 36 paskutinius kalendorinius mėnesius, pasibaigusius 2019 m. balandžio 30 d.

Atsižvelgiant į tai, skaičiavimui naudojami Nord Pool biržos¹ kasvalandiniai prekybos elektros energija duomenys už laikotarpį nuo 2016 m. gegužės 1 d. iki 2019 m. balandžio 30 d. imtinai. Gaunama sandorių vertė:

$$\sum_{t1=1}^{y1} P_{EX1,t1} \cdot Q_{EX1,t1} = 1\,713\,248\,772,21 \text{ (Eur)}.$$

2.2. Ateities sandorių įvertinimas

Vadovaujantis Metodikos 14.2 papunkčiu, skaičiuojant atskaitinę kainą reikia įvertinti elektros energijos kainas ir kiekius, fiksuojamus ateities sandoriams aplinkinėse rinkose (pagal www.nasdaqomxcommodities.com viešai skelbiamą informaciją) ateinantiems kalendoriniams metams ne vėliau kaip du mėnesiai iki tvarkaraštyje nustatytos aukciono datos. Vadovaujantis Komisijos Nutarimo 3 punktu, Pirmajam aukcionui Metodikos 14.2 papunktyje numatytam įvertinimui naudojami aktualiausi duomenys 2019 m. balandžio 30 dienai.

Atsižvelgiant į tai, www.nasdaqomxcommodities.com duomenų bazėje pasirenkami 2019 m. balandžio 30 d. sudaryti metiniai ateities sandoriai 2020-iesiems metams (ENOFUTBLYR-20 produktas ir SYSTOFUTBLYR-20 produktas).

Ateities sandorių 2020-iesiems metams vertė lygi:

$$\sum_{s1=1}^z P_{N1,s1} \cdot Q_{N1,s1} = (36,61 + 1,38) \cdot 8\,784 = 333\,704,16 \text{ (Eur)}.$$

2.3. Prekybos pagalbiniais instrumentais energijos išteklių biržoje įvertinimas.

Vadovaujantis Metodikos 14.3 papunkčiu, skaičiuojant atskaitinę kainą reikia įvertinti elektros energijos kainas ir kiekius, suprekiautus pagal prekybą pagalbiniais instrumentais energijos išteklių biržoje Lietuvos teritorijoje už 12 paskutinių kalendorinių mėnesių, pasibaigusių ne vėliau kaip du mėnesiai iki tvarkaraštyje nustatytos aukciono datos.

¹ <https://www.nordpoolgroup.com/historical-market-data/>

Energijos išteklių operatorius UAB Baltpool 2019 m. gegužės 16 d. informavo Komisiją (registracijos Nr. R1-4835), kad šiuo metu tokios veiklos nevykdo, ir artimiausiu metu neketina pradėti vykdyti.

Atsižvelgiant į tai, prekybos pagalbiniais instrumentais rezultatas lygus:

$$\sum_{T1=1}^{d1} P_{L,T1} \cdot Q_{L,T1} = 0.$$

2.4. Lietuvos ir Suomijos teritorijų prekybos skirtumų įvertinimas

Vadovaujantis Metodikos 14.4 papunkčiu, skaičiuojant atskaitinę kainą vertinamas skirtumas (S) tarp elektros energijos kainų ir kiekių, suprekiatų elektros energijos biržoje Lietuvos teritorijoje kitos paros prekybos sesijoje, apskaičiuojamų Metodikos 14.1 papunktyje nustatyta tvarka, ir elektros energijos kainų ir kiekių, suprekiatų elektros energijos biržoje Suomijos teritorijoje kitos paros prekybos sesijoje laiku už 36 paskutinius kalendorinius mėnesius, pasibaigusius ne vėliau kaip du mėnesiai iki tvarkaraštyje nustatytos aukciono datos.

Vertinimas atliekamas pagal Metodikos 16 punkte nustatytą formulę:

$$S = \frac{\sum_{t1=1}^{y1} P_{EX1,t1} \cdot Q_{EX1,t1}}{\sum_{t1=(1:y1)} Q_{EX1,t1}} - \frac{\sum_{t1=1}^{y1} P_{F1,t1} \cdot Q_{F1,t1}}{\sum_{t1=(1:y1)} Q_{F1,t1}}$$

Šios pažymos 2.1 skyriuje nurodyta, kad duomenų vertinimas atliekamas už laikotarpį nuo 2016 m. gegužės 1 d. iki 2019 m. balandžio 30 d. Lietuvos teritorijoje suprekiatų elektros energijos kainų ir kiekių vertė ($P_{Lt, svert}$):

$$P_{Lt, svert} = \frac{\sum_{t1=1}^{y1} P_{EX1,t1} \cdot Q_{EX1,t1}}{\sum_{t1=(1:y1)} Q_{EX1,t1}} ;$$

$$P_{Lt, svert} = \frac{1\,713\,248\,772,21}{39\,918\,661,40} = 42,92 \text{ (Eur/MWh)} .$$

Analogiškai apskaičiuojama Suomijos teritorijoje suprekiatų elektros energijos kainų ir kiekių reikšmė ($P_{Fin, svert}$):

$$P_{Fin, svert} = \frac{7\,391\,560\,401}{183\,123\,109} = 40,36 \text{ (Eur/MWh)} .$$

Atsižvelgiant į gautus rezultatus, skirtumas tarp šiose teritorijose suprekiautos elektros energijos svertinių kainų yra:

$$S = 42,92 - 40,36 = 2,55 \text{ (Eur/MWh)}.$$

2.5. Atskaitinės kainos apskaičiavimas

Atsižvelgiant į šios pažymos 2.1 – 2.4 skyriuose pateiktus įvertinimus, vadovaujantis Metodikos 16 punkte nurodyta formule, apskaičiuojama 2019 m. Atskaitinė kaina:

$$P_A = \frac{\sum_{t1=1}^{y1} P_{EX1,t1} \cdot Q_{EX1,t1} + \sum_{s1=1}^z P_{N1,s1} \cdot Q_{N1,s1} + \sum_{T1=1}^{d1} P_{L,T1} \cdot Q_{L,T1}}{\sum_{t1=(1:y1), s1=(1:z), T1=(1:d1)} (Q_{EX1,t1} + Q_{N1,s1} + Q_{L,T1})} + \left(\frac{\sum_{t1=1}^{y1} P_{EX1,t1} \cdot Q_{EX1,t1}}{\sum_{t1=(1:y1)} Q_{EX1,t1}} - \frac{\sum_{t1=1}^{y1} P_{F1,t1} \cdot Q_{F1,t1}}{\sum_{t1=(1:y1)} Q_{F1,t1}} \right);$$

$$P_A = \frac{1\,713\,248\,772,21 + 333\,704,16 + 0}{39\,918\,661,40 + 8\,784 + 0} + 2,55;$$

$$P_A = \frac{1\,713\,582\,476,37}{39\,927,45} + 2,55;$$

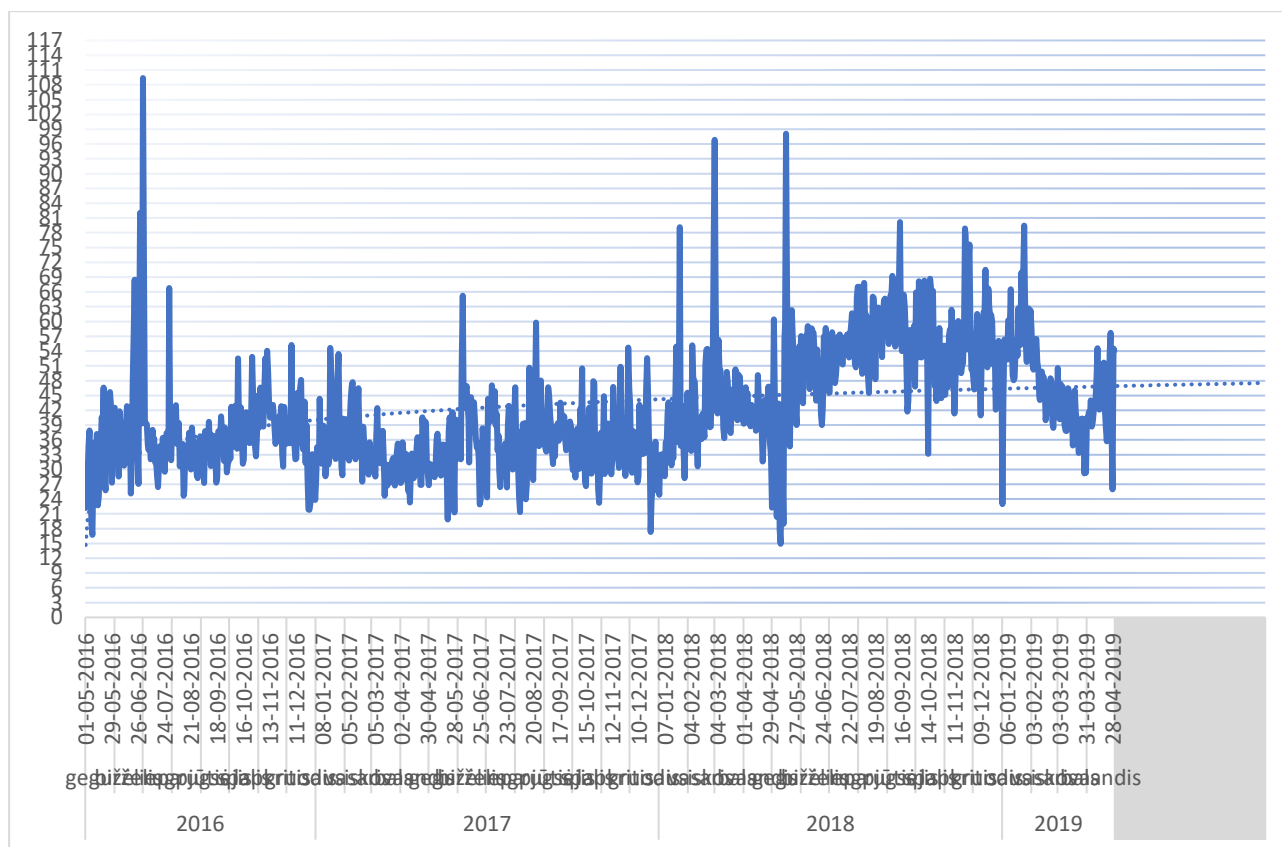
$$P_A = 42,92 + 2,55 = 45,47.$$

2.6. Elektros energijos kainos prognozės įvertinimas.

Vadovaudamasi Metodikos 17.1 papunkčiu, Komisija įvertina elektros energijos kainas, nurodytos Metodikos 14.1 papunktyje, statistiniais metodais nustatytą dinamikos tendenciją ateityje, einamiesiems ir (ar) ateinantiems kalendoriniams metams.

Šiam tikslui reikalinga konsoliduoti pažymos 2.1 skyriuje naudotus duomenis ir atlikti regresinę analizę (žr. 1 pav.), taikant logaritminę duomenų aproksimaciją, ir nustatyti elektros energijos įsigijimo kainų tendencijas į ateitį pagal elektros energijos biržoje suprekiautos elektros energijos dienos vidutines svirtines kainas CET (angl. Central Europe Time) laiku. Analizė pateikta 1 pav.

1 pav. Elektros energijos įsigijimo kainų tendencijos į ateitį (Eur/MWh) pagal vidutines svirtines elektros energijos kainas Nord Pool AS biržoje. Pagal 2016 m. gegužės mėn. – 2019 m. balandžio mėn. duomenis, prognozuojama elektros energijos kaina 2019 metų pabaigoje yra 47,5 Eur/MWh.

Prognozė rodo, kad kainos pokytis gali siekti 2,03 Eur/MWh skirtumą, lyginant su pažymos 2.5 skyriuje apskaičiuota atskaitine kaina, kas sudaro 4,5 proc. Vadovaujantis Metodikos 18 punktu, tokio dydžio pokytis (t. y. mažiau nei 5 proc.) nereikalauja Atskaitinės kainos korekcijos.

3. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta šios pažymos 2.1 – 2.6 skyriuose, konstatuotina, kad 2019 m. Atskaitinės kainos reikšmė lygi:

$$P_A = 45,47.$$

Siūloma pritarti Projekto išvadoms.

PRIDEDAMA:

Komisijos nutarimo „Dėl elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių atskaitinės kainos nustatymo“ projektas, 1 lapas.

Komisijos vyriausioji patarėja

Medeina Augustinavičienė

Į posėdį kviečiami:

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos atstovai;

Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos atstovai.

Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacijos atstovai;

Lietuvos elektros energijos gamintojų asociacijos atstovai;

Lietuvos saulės energetikos asociacijos atstovai;

Lietuvos vėjo elektrinių asociacijos atstovai;

AB „Enerģijos skirstymo operatorius“ atstovai;

AB „Lietuvos energija“ atstovai;

LITGRID AB atstovai.